SJORS

BEHOORT BIJ PANORAMA

17 SEPTEMBER 1936

MOEDER MUIS KOOKT BIJ WIJZE VAN VERRASSING IETS LEKKERS VOOR HAAR KINDEREN

DE GRAMOFOONPLAAT

Ik zou wel eens willen weten, wat Hans toch in de schuur uitspookt," zei moeder tegen vader. „De hele vacantie is hij al bezig geweest; en hij doet zó geheimzinnig. Als je hem vraagt, wat hij daar uitvoert, is het antwoord steeds: Wacht u maar eens af, moeder, dat wordt 'n verrassing."

„Och," antwoordde vader, „zolang hij geen kattekwaad uithaalt, kunnen we dien jongen zijn gang wel laten gaan. Als, nu de vacantie achter de rug is, zijn schoolwerk er maar niet onder te lijden heeft."

„O nee," lachte moeder, „daar zorg ik wel voor. Maar ik begrijp het niet goed. Alleen Pim van der Pas schijnt hij in vertrouwen genomen te hebben. Die komt af en toe eens aan en verdwijnt dan met Hans in de schuur, waaruit ze dan later weer te voorschijn komen met gezichten, waar de geheimzinnigheid duimen dik op ligt."

Daar kwam Hans de kamer binnen.

„Vader, mag ik even uw soldeergereedschap gebruiken?"

„Waar heb je dat voor nodig, jongen?" vroeg vader.

„Dat is een geheim, pa. Dat kan ik u nu nog niet vertellen."

„Nou, vooruit dan maar," zei vader, „maar voorzichtig zijn, hoor. Brand je vingers niet."

„Nee, pa, dank u wel, pa," en weg was Hans.

„Hij doet wel geheimzinnig," vond vader nu ook. „Maar ze zullen wel geen rare streken uithalen. Daar ken ik Hans genoeg voor. En ik begrijp ook wel zo'n beetje, wat er gaande is; maar laat ze maar eens scharrelen."

En daarbij lieten vader en moeder het maar voorlopig.

„Geloof jij, dat we het voor elkaar krijgen?"

„Natuurlijk! Wat dacht jij dan!" Hans stond, met een oude stofjas van vader aan en de electrische soldeerbout in de hand, met gespannen aandacht over de werkbank in de schuur gebogen.

Het was de dag na het gesprek tussen vader en moeder.

„Zouden je vader en moeder nog niet weten, wat we aan het maken zijn?" vroeg Pim.

„Welnee, hoe zou dat nu kunnen? We bergen toch immers de hele boel op de bovenste plank, waar al die oude rommel ligt. Daar zullen ze het nooit vinden!"

„Als 't nu maar lukt, want al ons zakgeld van de laatste twee maanden is er aangegaan en 't zou me spijten, als we dat weggegooid hadden."

„Kom, Pim, help liever een handje, in plaats van daar te staan zaniken. Hou die draad eens vast, dat ik hem beter solderen kan."

Zo op 't eerste gezicht was het alsof de jongens bezig waren met een ietwat verouderd radio-toestel, doch er stond nog meer op de werkbank, dat ook bij het wonderlijke samenstel van apparaten en draden scheen te behoren, namelijk een gedeeltelijk gesloopte oude koffer-gramofoon.

„Wanneer we een beetje opschieten, kunnen we de boel nog net voor elkaar hebben, als over een paar dagen moeder verjaart. Wel is 't jammer, dat we niet eerst proeven kunnen nemen, omdat we op 't ogenblik maar één plaat hebben en geen geld meer, om nog meer platen aan te schaffen voor het nemen van proeven."

„Vader, mag ik even uw soldeergereedschap gebruiken?"

„Maar ben je dan niet bang, dat we die eerste plaat zullen bederven?"

„Wel nee! Het hele toestel is in orde en er mankeert niet dát aan. Nee, dat komt best in orde. Laten we nu eerst die microfoon eens proberen. Spreek jij er eens iets in. Maar wacht even, tot ik de kop-telefoon op heb."

Ja, de microfoon bleek in orde te zijn en kon dus op het toestel ingeschakeld worden.

Wat nu het geheim van de jongens eigenlijk was?

Welnu, Hans had een paar maanden geleden van zijn vader een verouderd radio-toestel gekregen. Vader wist, dat Hans graag knutselde en hij had dan ook gezegd: „Zie maar eens, wat je er van maken kunt. De lampen zijn nog goed, maar van een ouder type, dan ik in onze nieuwe radiogramofoon gebruiken kan."

Eerst had Hans niet goed geweten, wat met dat toestel aan te vangen. Doch op zekere dag kreeg hij een handleiding mét werktekening voor het opnemen van gramofoon-platen in handen. Pim, die een oude koffer-gramofoon bezat, werd deelgenoot van het geheim gemaakt, en sindsdien waren de jongens ijverig bezig, de schuur in een opname-studio voor gramofoon-platen te veranderen. Het werk naderde thans, vlak voor de verjaardag van Hans' moeder, zijn voltooiing en het was de bedoeling der jongens, om haar met een gelukwens op een eigengemaakte plaat te verrassen.

Op de dag vóór moeders verjaardag was Hans, na zijn huiswerk gemaakt te hebben, als een haas naar de schuur gerend, waar een half uur later Pim zich bij hem voegde. Toen moeder even later toevallig in de tuin kwam, zag ze tot haar verbazing een groot stuk wit papier aan de schuurdeur bevestigd, waarop met grote letters te lezen stond:

STILTE!!! — S.v.p. niet in de nabijheid van de schuur komen, of in de tuin hardop praten.
De Directie.

„Wat zijn die jongens toch aan het uitvoeren?" dacht moeder verwonderd.

Ook vader, toen hij thuiskwam, zag het papier hangen, maar hij lachte alleen maar even.

Uit de schuur stegen, nadat het soms enige tijd doodstil was geweest, eigenaardige geluiden op, alsof iemand uit een boek aan het voorlezen was, en men hoorde ook zo nu en dan enige opmerkingen, welke niet waren te verstaan. Soms was het weer even stil en dan begon het eentonige gedreun van de stem opnieuw.

Eindelijk, tegen een uur of zeven, kwamen de jongens met hoofden rood van inspanning te voorschijn. Aan tafel was Hans stil en gaf verstrooide antwoorden.

„Ik zal blij zijn, wanneer dat geknutsel in die schuur eindelijk eens afgelopen is," sprak moeder. „Is dat apparaat, of wat het dan ook mag zijn, nog niet klaar?"

„Ja, moeder, we hebben het vanmiddag juist gereed gekregen."

Hans ging die avond vroeg naar bed, na zijn kostbaar pakje met de zelfgemaakte gramofoonplaat, zonder dat vader en moeder er erg in hadden, mee naar boven gesmokkeld te hebben. Eerst was hij van

.... gesloopte oude koffer-gramofoon.

plan geweest, 's morgens direct bij het opstaan de plaat ongemerkt op de gramofoon te zetten en haar dan eensklaps aan het ontbijt ten gehore te brengen, maar eindelijk was hij gezwicht voor Pim's voorstel, om te wachten tot 's avonds, wanneer de hele verjaarsvisite er bij zou zijn, waaronder zich ook Pim en zijn ouders bevonden. Dat zou veel leuker zijn en ook meer effect maken.

Vandaar dat Hans zijn moeder de volgende morgen met zijn hartelijk gelukwensen de mededeling deed, dat hij zijn cadeau pas die avond kon aanbieden.

Wat duurde die dag voor Hans lang. Als de plaat nu maar goed uitgevallen was!

Was het nu maar vast avond. Hij zou vlak voordat het bezoek kwam, de plaat reeds op de gramofoon leggen en dan, als allen goed en wel zaten, zo langs zijn neus weg vragen: „Zullen we eens een vrolijk plaatje draaien ter verhoging van de gezelligheid?" Wat zouden ze dan opkijken!

„Mevrouw, hartelijk gelukgewenst met uw verjaardag!"

Mijnheer en mevrouw van der Pas met hun zoon Pim waren de laatst binnenkomenden.

Pim wisselde direct een blik van verstandhouding met zijn vriend, die hem geruststellend toeknikte.

Hans wachtte nog een wijle, tot alle gasten goed en wel gezeten waren en vroeg toen verlegen en met een hoogrode kleur:

„Wat dunkt u? Zullen we eens een gramofoonplaatje...."

„Wel ja, Hans! Zorg jij eens voor een beetje muziek," onderbrak hem zijn vader, en spoedig klonk het door de kamer:

„Lieve moeder....! sta ik zo goed voor dat ding? — ja, jô, „spreek nou maar — lieve moeder, „wij, Pim en Hans, feliciteren u „heel hartelijk met uw veertigste „verjaardag en wij hopen — je „moet niet zo hard schreeuwen, jô „—dat u deze dag nog vele malen „in een goede gezondheid moogt „meemaken — niet zo lang zeuren, „want anders kom ik helemaal niet „meer aan de beurt! — O ja.... „Ook vader wens ik hartelijk geluk „met moeders verjaardag. En nu „zal ik het woord laten aan Pim, „die ook nog graag enige woorden „tot u wil richten. — Toe jô, maak „een beetje voort, dat ding draait „maar en aanstonds is ie afgelopen. „Beste mevrouw en mijnheerrrr — „tik - tik - heer - tik - tik - heer - „tik tik - gggrrrrrrrr - ssssssjt!!!"

„Wat is dat??" klonk het aan alle kanten. De meesten schaterden van 't lachen. Anderen, onder wie onze helden Hans en Pim, waren eerst te verbluft, om een woord te uiten. Eigenlijk begreep niemand, behalve Hans en Pim, goed, wat er aan de hand was. De twee vrienden waren wel het meest verwonderd, toen zij die vreemde toespraak en die rare geluiden uit de gramofoon hoorden opstijgen.

Eén was er, die de hele toedracht der zaak scheen te begrijpen en dat was Hans' vader.

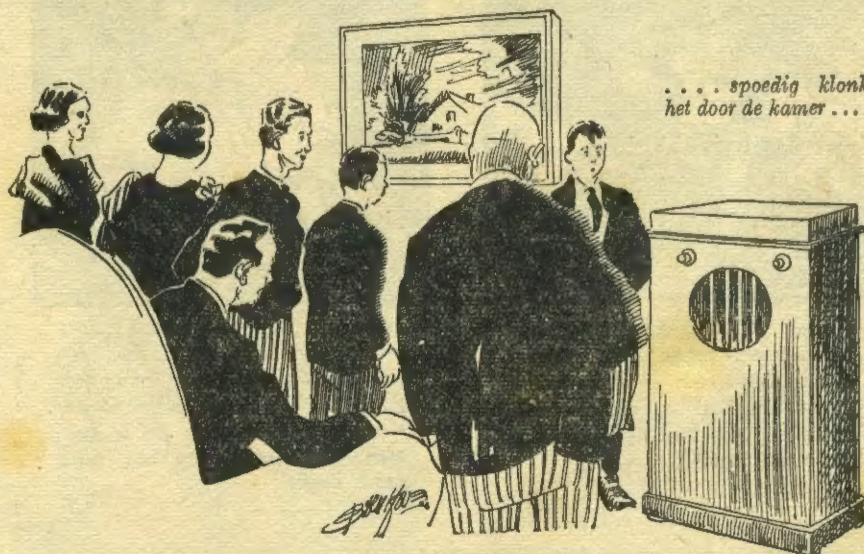
„Dames en heren!" sprak hij. „We hebben een ogenblik gelachen en hier," wijzende op Hans en Pim, „staan de verwekkers van deze vrolijkheid. Maar laten we hen niet te spoedig uitlachen, want wat zij met wat materiaal zonder hulp hebben weten te bereiken, overtreft mijn verwachtingen. De jongens hebben hun hele vacantie en verdere vrije tijd bij mij in de schuur zitten werken met een oud radio-toestel en wat andere onderdelen, en dat zelf omgebouwd in een gramofoonplaten-opname-apparaat. Ik moet bekennen, dat ik zelf het fijne er niet van wist, omdat zij de hele zaak geheim hielden, maar toevallig hoorde ik veertien dagen geleden bij den radiohandelaar, dat de jongens daar enige onderdelen hadden gekocht. De man, die dacht, dat het voor mij bestemd was geweest, vroeg of het geleverde naar genoegen was en zodoende kon ik wel enigszins nagaan, wat de jongelui in hun schild voerden.

Dat de plaat niet geheel naar verwachting is uitgevallen — in de eerste plaats hebben jullie, zonder er bij te denken, dat dit ook op de plaat kwam, onder de opname met elkaar gesproken — is voor een eerste begin niet te verwonderen. Moeder en ik zijn jullie ten zeerste dankbaar voor de goed bedoelde gelukwens en ik geloof zeker, dat moeder deze eerste plaat zal bewaren als een van de mooiste cadeaux, die ze ooit op haar verjaardag ontving. Wanneer jullie dat willen, zal ik je graag behulpzaam zijn met het vervolmaken van het toestel, en ik twijfel niet, of we zullen dan later nog eens mooie plaatjes van jullie te horen krijgen!"

Hans en Pim's gezichten, die eerst een beetje bedrukt hadden gestaan, klaarden bij deze woorden geheel op; ze namen het aanbod natuurlijk met graagte aan.

Op de schuur prijkt tegenwoordig een net bordje, waarop te lezen staat: „KLANK-STUDIO „HAPI" — laat ons uw stem of spel vastleggen op de plaat."

En wanneer iemand een kennis of vriend wil verrassen met zo'n gramofoonplaat, kan ik hem dat adres gerust aanbevelen. Hapi, het is gemakkelijk te onthouden, want de naam is een samentrekking van de namen onzer helden: Hans en Pim. B. TEN HOVE

.... spoedig klonk het door de kamer....

KOEN EN ZIJN KAT

Toen ze zich 's avonds aan de kant van de weg ter ruste legden, waren ze al veel dichter bij de hoofdstad gekomen. In hun slaap merkten ze echter niet dat de rattenkoning kwam aangeslopen.

Koen was in diepe slaap verzonken, maar de kat sliep gelukkig licht en het dier ontwaakte juist, toen de rattenkoning vlak bij was. „Ga weg van hier!" riep de rattenkoning dreigend.

Hij was groter dan Koen en diens kat, zodat het er boos voor beide vrienden uitgezien zou hebben, als niet op het laatste ogenblik een stralende fee was komen opdagen.

Deze hief haar toverstaf op en sprak: „Je zult Koen geen kwaad doen, want hij is steeds goed voor dieren geweest!" waarop de rattenkoning schreeuwde: „Maar zijn kat heeft mijn onderdanen verjaagd!"

Snel raakte de fee nu met haar toverstaf de kat aan — en zie — Koen's kat werd groter en groter, tot het dier nog groter was dan de rattenkoning. Wat schrok die toen geweldig!

„Jouw toverkracht is mij te machtig!" zei de rattenkoning. „Maar een andere keer zal ik me wel weten te wreken, wanneer er toevallig eens geen fee met haar toverstaf in de buurt is.

De kat wilde op de rattenkoning toespringen, maar deze maakte dat hij weg kwam. — „Die schijnt haast te hebben!" zei de kat triomfantelijk. „Of zou hij soms bang geworden zijn?"

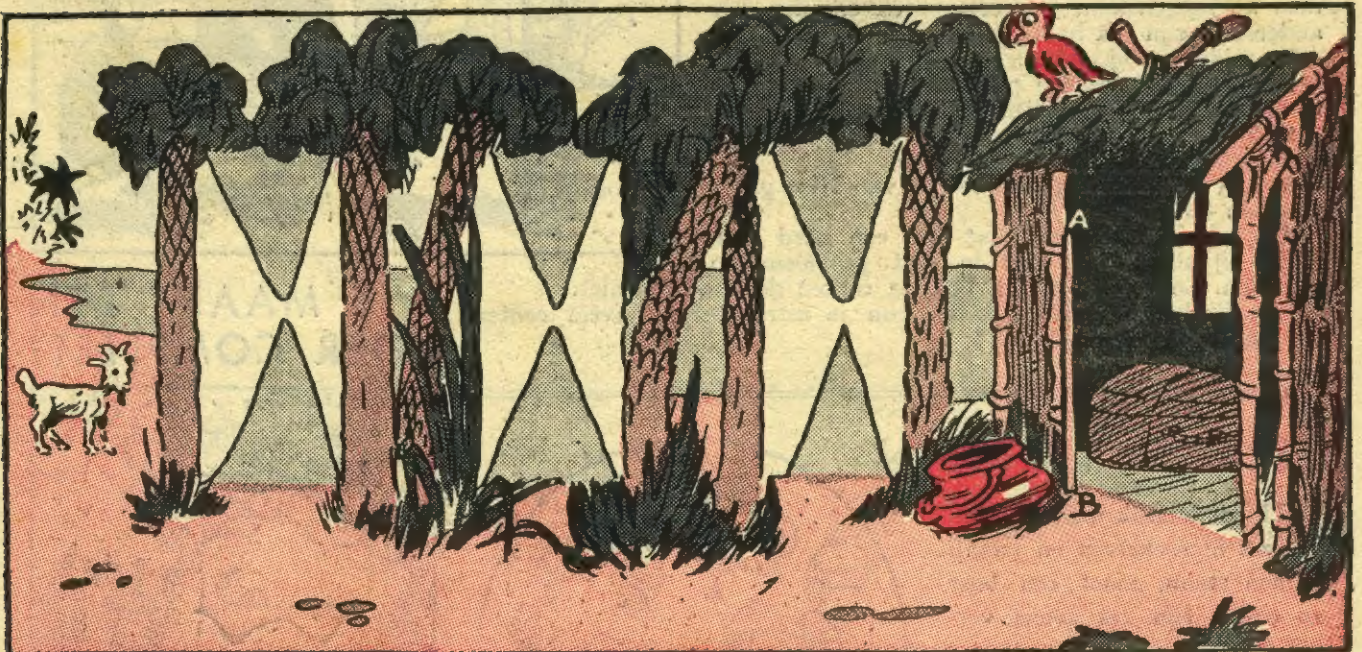
„Dat heb je flink gedaan, hoor, poes!" glimlachte nu de fee, terwijl ze de kat over zijn kop streelde. „Wij tweeën zullen samen Koen wel beschermen. En je zult zien, dat die jongen nog eens geluk heeft!"

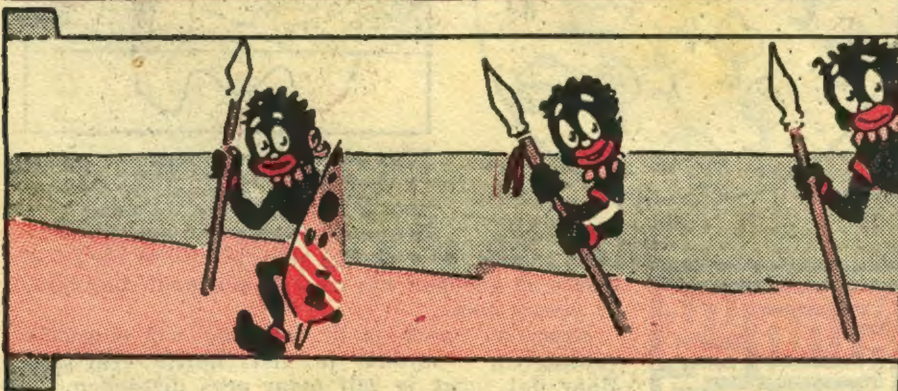

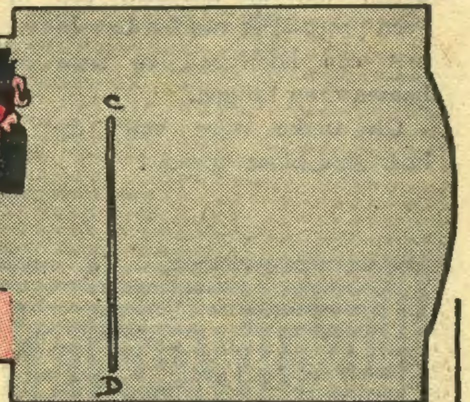
Toen toverde de fee het dier weer tot zijn gewone grootte terug en de kat legde zich vervolgens weer vreedzaam bij Koen te slapen. De goede fee bleef bij hen, om over hen te waken!

ROBINSON CRUSOË
en de menseneters

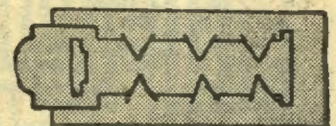
(ZIE BLADZIJDE 7)

Model
van het
achteraanzicht

ONS EIGEN RAADSELHOEKJE

HOE RIJK IS ELK VAN DE VIER?

LEO, Maarten, Nico en Otto waren met z'n vieren aan het keuvelen over geldkwesties en bij die gelegenheid deden de drie laatsten Leo het voorstel, dat hij, Leo, al hun geld zou krijgen, indien hij zeggen kon, hoeveel centen elk der drie anderen in zijn zak had.

Ze zeiden er bij, dat:

1) 6 × Nico's centen plus 2 × Maarten's centen te zamen 100 centen uitmaakten.

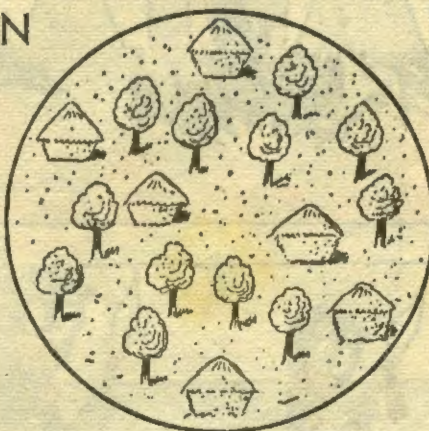
2) 5 × Maarten's bezit plus 8 × Otto's bezit 715 centen bedroeg.

3) 4 × Otto's geld plus 3 × dat van Nico gelijk was aan 327 centen.

Leo begon te rekenen, dat het een aard had, maar hij slaagde er niet in, het probleem op te lossen. En dus kreeg hij ook de centen der anderen niet.

Ben jij knapper dan Leo en kun je uitrekenen, hoeveel centen elk der drie jongens bezat?

TERREIN VERDELEN

DIT ronde stuk land, waarop zes hooischelven en twaalf bomen staan, moet een boer zo onder zijn zes zoons verdelen, dat ze allemaal een even groot stuk van het terrein met een hooischelf en twee bomen erop krijgen.

Op welke wijze moet de boer dat klaar spelen?

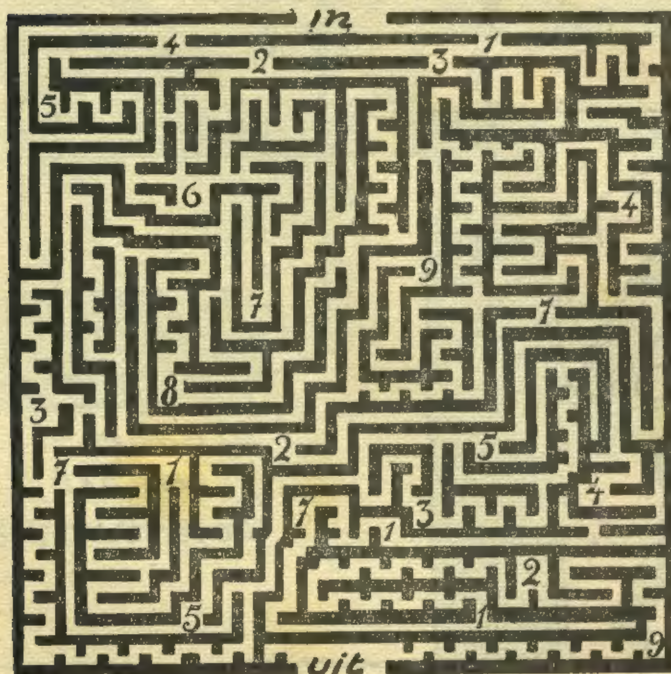
WIE MAAKT DEN BOER COMPLEET?

DE boer, die de eigenaar is van het land, dat in dit tafereeltje voorkomt, zit in de tekening verborgen. Je kunt zijn hoofd zichtbaar maken door in het plaatje op een bepaalde plaats de gebogen lijn over te tekenen, die onder de streep staat.

Misschien moet je de tekening wel enigszins verdraaien, voordat je het lijntje erin zet. Maar dat moet je zelf maar eens uitzoeken.

EEN DOOLHOFSPEL

BIJ deze doolhof gaat het nu eens niet om een raadsel, maar om een spelletje, dat we met zijn allen spelen kunnen.

Om de beurt gaan we met 'n tandenstoker of een ander puntig stukje hout de doolhof binnen bij het woordje IN, dat bovenaan staat en zoeken onze weg naar de uitgang onderaan, waar UIT geschreven is.

Op onze tocht door de doolhof moeten wij echter alle cijfers, die we tegenkomen, bij elkaar optellen.

Hij of zij, die het **l a a g s t e** getal bijeentelde, heeft gewonnen.

Wanneer we twee of meer malen over hetzelfde cijfer komen (b.v. wanneer we achteruitgaan) moeten we steeds opnieuw dat cijfer bij de andere tellen.

Het is een spelletje, dat je veel plezier verschaffen zal.

ROBINSON CRUSOË

Door enige kannibalen verschalkt

EEN LEVENDE PLAAT

DAT ons aller vriend Robinson Crusoë in de aanvang van zijn verblijf op het onbewoonde eiland soms flink te pakken genomen werd door roetzwarte kannibaaltjes, kun je zien aan de tekening op bladzijde 5.

Of liever gezegd: zo direct is dat nog niet aan die tekening te zien, maar wel zodra je er een levende plaat van gemaakt hebt. Dan kun je het plagerig gedoe van de nikkertjes voor je ogen zien afspelen en er getuige van zijn, hoe de turende Robinson Crusoë maar niet ontdekken kan, dat hij gezelschap gekregen heeft op het onbewoonde eiland.

Vraag moeder om een stuk stevig wit karton, een gompot en een schaar, en als je dan over al dat gereedschap beschikt, vat je ten slotte je werklust te zamen en doet als volgt:

De tekening links onderaan, waarop Robinson naar rechts staat te turen, knip je eerst uit, waarbij je natuurlijk de grijze lip achter zijn rug mee uitknipt.

Vervolgens plak je de rest van bladzijde 5 op het stuk witte karton, legt daar een stapeltje zware boeken op en wacht tot de gom droog geworden is. Dan zul je zien, dat de plaat mooi vlak is gebleven.

We nemen de schaar weer ter hand en knippen de twee grote tekeningen — de ene met de palmbomen en de andere met de nikkertjes — evenals den daaronder staanden, naar links turenden Robinson, voorzichtig langs de omtrek uit.

Met een scherp zakmesje of een tornmesje worden nu de witte stukken tussen de palmbomen weggesneden, de gleuf of insnijding A—B, links in de ingang van de hut, en de insnijding C—D, rechts van de drie nikkertjes, gemaakt.

De het eerst uitgeknipte, onopgeplakte Robinson-figuur wordt zorgvuldig passend op de achterzijde van den reeds opgeplakten Robinson gegomd, waarna we bij A, B, C en D van de grijze lip achter Crusoë de insnijdingen maken.

De zes grijze punten, die tussen de palmbomen zijn blijven staan, buigen we iets naar achteren, evenals de twee grijze lipjes boven- en onderaan het linkeruiteinde van de strook met de nikkertjes.

Dan schuiven we die strook achter het grote stuk met palmbomen, totdat gleuf C—D achter gleuf A—B komt te liggen. De omgevouwen punten en lipjes buigen we weer recht. Nu zit het stuk met de negers achter het stuk met de palmbomen en wordt door de grijze punten op zijn plaats gehouden.

Van het stuk met Robinson erop buigen we de ingeknipte grijze lipjes langs de stippellijntjes geheel om, steken vervolgens het grijze gedeelte van voren naar achteren eerst door gleuf A—B, buigen de geheel omgevouwen lipjes A en B aan de achterzijde weer geheel recht, steken verder door gleuf C—D van het stuk met de nikkers, en buigen ten slotte de omgelegde lipjes C en D weer recht.

Nu is het zaakje in orde. Het ziet er aan de achterzijde uit, gelijk de kleine grijze modeltekening rechts onderaan aangeeft.

Beweeg nu maar eens het uitstekende grijze deel van het stuk met de nikkertjes heen en weer.... Zie je, dat de plaat een levende plaat is geworden ? En zie je ook, hoe Robinson Crusoë door de drie nikkertjes te pakken wordt genomen ?

Tja, wat we samen al niet voor wonderlijke dingen fabriceren kunnen !

DE meesten van jullie zijn natuurlijk ingeënt, zodat je geen pokken kunt krijgen. Dat is maar gelukkig, want pokken is een verschrikkelijke ziekte, waarvan je, als je er niet aan sterft, voor je hele leven littekens overhoudt.

Vroeger kenden de mensen er geen middel tegen, zodat je overal pokdalige medeburgers tegenkwam. Een Engelse dokter — Edward Jenner heette hij — heeft de mensheid van de ziekte verlost door de koepokinenting, die van 1800 af overal in Europa werd toegepast, zodat in ons werelddeel tegenwoordig geen pokkenepidemieën meer voorkomen.

* * *

DE beroemde Duitse staatsman Otto von Bismarck, de „ijzeren kanselier" zoals hij genoemd werd, liet eens een dokter komen, omdat hij erge pijnen had. De dokter stelde hem allerlei vragen, die Bismarck zó verveelden, dat hij den arts ten slotte toegrauwde :

„Ik heb er geen zin in, mij nog langer door u te laten uithoren, dokter !"

Doch de geneesheer liet zich niet uit het veld slaan en gaf den machtigen man ten antwoord :

„Dan had u een veearts moeten laten roepen, excellentie. Die is niet gewoon zijn zieken te ondervragen, maar ik ben dat wel."

Het antwoord beviel Bismarck zo goed, dat hij den dokter, Schweninger heette hij, tot zijn lijfarts benoemde.

DE eerste christenen kenden nog geen kerkklokken. De geestelijken sloegen met een hamer op een ijzeren plaat, om de gelovigen bijeen te roepen. Pas in de vijfde eeuw werd de eerste kerkklok gegoten, en wel te Pola in Italië. In Rusland duurde het nog tot de tiende eeuw, voor de eerste kerkklokken er gebruikt werden.

* * *

WAT weegt een pennestreek ? Tegenwoordig worden er uiterst nauwkeurige weegschalen gemaakt, die scheikundigen en natuurkundigen nodig hebben bij hun wetenschappelijke onderzoekingen.

De nauwkeurigheid en gevoeligheid van deze weegschalen grenzen aan het ongelofelijke.

In een Duits laboratorium heeft men onlangs de volgende interessante proef genomen :

Op beide kanten van de weegschaal werd een gewicht van vijfentwintig kilo gelegd en op elk gewicht een visitekaartje ; de weegschaal bleek toen precies in evenwicht te zijn.

Vervolgens trok men op een der beide visitekaartjes een pennestreek met inkt, en zie, het weeginstrument bleek door het gewicht van de inkt niet meer in evenwicht te zijn !

De uitslag van de bascule gaf een overwicht aan de kant van de pennestreek aan van 0.00001 gram (een honderdduizendste gram), zodat bleek, dat honderdduizend van dergelijke pennestreken te zamen slechts een gram wegen.

SJORS VOORZITTER VAN DE REBELLEN-CLUB

IN DOODSANGST.

